

გარემოს ზოგიერთი ფაქტორის გავლენა სტომატოლოგიური პათოლოგიის მიდრეკილების პირებზე

ადეიშვილი თ^{**}, ჟვითიშვილი თ^{**}, ჟღენტი ე^{***}, დავარაშვილი ხ^{*}.

საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემია^{**}

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია^{***}

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი^{*}

აბსტრაქტი. სტომატოლოგიურ დაავადებათა მატებამ, რომლებიც უკანასკნელ წლებში აღინიშნება მთელ მსოფლიოში, მიგვიყვანა მთელი რიგი სამედიცინო და სოციალურ-ეკონომიკურ პრობლემამდე. შეიძლება დავეთანხმოთ, ან არ დავეთანხმოთ, იმ ეტიოლოგიური ფაქტორების მკვლევარებს, რომლებიც განაპირობებენ პირის ღრუს ქსოვილების დაავადებათა წარმოშობას. მაგრამ, თანამედროვე პერიოდი დაკავშირებულია გარემოს დაბინძურებასთან და აუცილებელი გახდა მათ განვითარებაზე, გარემო დაჭუჭყიანების ფაქტორების მავნე გავლენების შესწავლა.

ერთ-ერთ აქტუალურ პრობლემას, რომელმაც უკანასკნელ წლებში მზარდი საფრთხეების ხასიათი შეიძინა, წარმოადგენს ადამიანთა ჯანმრთელობის და მათ შორის სტომატოლოგიური დაავადებების დამოკიდებულება გარემოს დაბინძურების ხარისხზე, შრომისა და ყოფაცხოვრების პირობების მნიშვნელობაზე [1].

1. შესავალი

პირის ღრუს დაავადებათა გაცნობიერების სულ პირველი ნაბიჯებია გდადგმული და მათ უკავშირებდნენ ორგანიზმის საერთო მდგომარეობას. ამ შემთხვევაში დაავადებათა განვითარებაში მიკროფლორის გარდა დიდ ყურადღებას უთმობდნენ ორი - მიკრო და მაკროორგანიზმების სამყაროთა ურთიერთქმედების ორ ფორმას: სხვადასხვა სახის რეზისტენტობებს და იმუნიტეტს. სწორედ, ორგანიზმის დამცველი თვისებების - მისი გამძლეობის და რეზისტენტობის გაგებაში ხედავდნენ ადამიანის ჯანმრთელობისა და მისი პროფილაქტიკის მნიშვნელოვანი პრობლემების გადაწყვეტას [2].

თანამედროვე მედიცინაში დიდი ყურადღება ექცევა სამრეწველო საწარმოებისა და მათი მოქმედების პირობების გავლენას პერსონალის ჯანმრთელობაზე და ასევე მათ მახლობლად მცხოვრები მოსახლეობის მდგომარეობაზე [3].

მსგავსი გამოკვლევებიდან აღვნიშნავთ ბავშვების კბილის კარიესით დაავადებებს მძიმე ელემენტების მარილებით ინტოქსიკაციის დროს.

ამიაკური საწარმოს გარემო ასევე უწყობს ხელს სტომატოლოგიური დაავადებების განვითარებას, რადგანაც სამრეწველო სათავსების ჰაერში ქიმიური ნივთიერებების შემცველობა რამდენჯერმე აჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ ნორმებს.

ამრიგად, როგორც მკვლევარები აღნიშნავენ, შრომის განსაკუთრებული პირობები და ჰაერის ქიმიური შედგენილობის თავისებურებები ნეგატიურად მოქმედ-

დებენ ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე და სამრეწველო საწარმოების მუშაკთა სტატუსზე.

ტრადიციულად ჩამოყალიბდა ისე, რომ მნიშვნელოვან განვითარებას, როგორც სამედიცინო მეცნიერების დარგმა, მიაღწია საზღვაო მედიცინამ, რომელიც სწავლობს ჯანდაცვის თეორიასა და პრაქტიკას ზღვებზე და ის იკვლევს მეზღვაურების შრომისა და ყოფა-ცხოვრების პირობებს. ასევე იძლევა ზოგადი და პროფესიული დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლის პროფილაქტიკური ღონისძიებების მეცნიერულ დასაბუთებას.

ჩატარებული მასშტაბური კვლევების მიუხედავად, დღეისათვის არ არსებობს საბოლოოდ ჩამოყალიბებული შეხედულება ძირითადი სტომატოლოგიური დაავადებების ეტიოლოგიაზე და პათოგენეზზე, ხოლო ამასთან დაკავშირებით შემოთავაზებულია მათი პროფილაქტიკისა და მკურნალობის მრავალი განსხვავებული სქემა და სამკურნალო საშუალება.

სტომატოლოგიურ დაავადებათა პროფილაქტიკა დღეისათვის პირველ რიგში უნდა განხორციელდეს კლიმატო-გეოგრაფიული და ეკოლოგიური პოზიციების გათვალისწინებით. დედამიწაზე ცხოვრების პირობები ძირითადად იცვლება და ძლიერ გავლენას ახდენს ადამიანის ჯანმრთელობაზე [4].

სტომატოლოგიურ დაავადებათა წარმოშობისა და განვითარების ერთ-ერთ პირობას წარმოადგენს გარემოს თვისებების ცვლილება და მათი გავლენა ადამიანზე, რომელიც ყოველთვის ვერ ეგუება ასეთ რთულ ვარიაციებს [2].

თანამედროვე ადამიანზე მოქმედებს სხვადასხვა ფაქტორები: სოციალური, ეკონომიური, საწარმოო, ურბანიზაციული, ინფორმაციული დატვირთვა და მიგრაციის ზრდა, ძვრადობა, მოსახლეობის მობილობა.

მედიცინის თვალსაზრისით ორგანიზმზე გარემო ფაქტორების ზემოქმედებას შეიძლება მოჰყვეს დამღუპველი შედეგი. ბუნებრივი რესურსების ინტენსიური გამოყენების შედეგად და გარემოზე ტექნოგენური დატვირთვის ზრდის გამო უკანასკნელ ხანებში შეიქმნა კრიტიკული ეკოლოგიური სიტუაცია, რომელიც ზემოქმედებს ადამიანთა ჯანმრთელობაზე [5].

გასული საუკუნის 80-იანი წლებიდან დაწყებული, შეინიშნება მზარდი ინტერესი ეკოლოგიური თუ გეოფიზიკური ფაქტორების სტომატოლოგიური დაავადებების მდგომარეობაზე ზემოქმედების შესწავლის მიმართ, რაც უპირველეს ყოვლისა, განპირობებულია ობიექტური მიზეზებით.

უკანასკნელ ათწლეულებში გამოკვლევათა დიდი რაოდენობა ეძვნება სტომატოლოგიურ დაავადებებზე რადიაციული დაბინძურების გავლენებს. გაზრდილი რადიაციული ფონის პირობებში დაიკვირვება პარადონტის ქსოვილების დაავადების ზრდის ტენდენცია ორგანიზმის რეზისტენტობის შემცირების შედეგად.

2. მიღებული შედეგები

იმ პირებს, რომლებიც იმყოფებოდნენ იონირებული გამოსხივების ქვეშ დაევ-
ვირვებოდათ გენერალიზებული პარადონტიტის მატარებელი პარადონტის ქსოვი-
ლების სრული დასნეობვნება, რაც ხშირ შემთხვევაში სრულდებოდა სიმპტომატუ-
რი კატარული გინგივიტის განვითარებით [6].

გინგივიტითა და პარადონტიტით ავადმყოფთა რიცხვი, რომლებიც ცხოვრო-
ბენ იონირებული გამოსხივებით დაბინძურებულ ტერიტორიებზე მნიშვნელოვ-
ნად მეტია სუფთა რეგიონებში მცხოვრებზე.

დამტკიცდა, რომ ადამიანებზე ნეგატიურ გავლენას ახდენს ჰაერში არსებული
მაღლე ქიმიური ნაერთები. საცხოვრებლებში და სათავსებში მაღლე აირების, აერო-
ზოლებისა და ორთქლის მოხვედრის ძირითადი წყაროებია გამონაბოლქვი აირე-
ბი, ძრავებისა და ქვაბების სათბობისა და ზეთების არასრული წვის პროდუქტები.
დამახასიათებელია სამღებრო კომპოზიციების მომატებული ნორმები, რაც ხდება
დახურულ და ჩაკეტილ სივრცეებში სხვადასხვა მოწყობილობების შეღებვის
დროს. დაყრილი ტვირთების (ხორბალი, ქვანახშირი, მადანი, სასუქი და სხვა მინე-
რალური ნედლეული) გადაზიდვისას გამოვლენილია ჰაეროვანი გარემოს მნიშვნე-
ლოვანი დამტვერიანება, რაც მიმდინარეობს განსაკუთრებული ინტენსიურობით
ღია გემბანებზე და რონოდებზე და მან ასჯერ და კიდევ უფრო მეტად შეიძლება
გადააჭარბოს ზღვრულად დასაშვებ ნორმებს [1].

3. დასკვნები

ამრიგად, ზემოთქმული უჩვენებს უშუალო კავშირს სხვადასხვა სტომატო-
ლოგიურ დაავადებასა გარემოს ეკოლოგიური და გეოფიზიკური მახასიათებლე-
ბის ცვლილებებს შორის.

მსოფლიო და სამამულო ეკონომიკის განვითარება განაპირობებს სამრეწველო
კომპლექსის გაფართოებას. მრეწველობის ცალკეული დარგების მუშაკთა შრომა
დაკავშირებულია შრომის ძალიან საშიშ პირობებთან, რომლებიც ხასიათდებიან
სხვადასხვა ბუნებისა და ინტენსიობის მაღლე სამრეწველო ფაქტორების კომპლექ-
სურ ზემოქმედებასთან. შრომის განსაკუთრებით საშიში პირობები რადიაციული
და ქიმიური სამრეწველო ფაქტორების ზემოქმედებისას განაპირობებენ სტომატო-
ლოგიურ დაავადებათა უფრო გამოხატულ ინტენსიობას, პირველ რიგში კი, პირის
ღრუს პარადონტისა და სანერწყვე გარსის დაავადებათა გაძლიერებას [7].

ლიტერატურა

1. Авалиани С.А. и др. Окружающая среда Оценка риска для здоровья (Мировой опыт). М. Владос – Пресс, 1999.
2. Наша планета – наше здоровье. Доклад ВОЗ по здравоохранению и окружающей среде. М., 1995
3. Davies A. et al. Oral care in advanced disease. Oxford University Press, USA, 2005.
4. ადეიშვილი თ., დავარაშვილი ხ., ჟვიაშვილი თ. სტომატოლოგიური გართულებათა კავშირი ქვეყნის მოსახლეობის სოციალურ-ეკოლოგიურ მდგომარეობასთან. ს/კ „ეკოლოგიის თანამედროვე პრობლემები“ შრომები, ტომი IX, ქუთაისი, 2023.
5. Робинovich И. М. и др. Роль микрофлоры в патологии слизистого рта. Стоматология, №5, 2002.
6. Цепов Л.М. Патология пародонта при системных заболеваниях. Маэстро стоматологии, №1, 2009.
7. Глазунов О.А. Влияние железорудной пыли на состояние организма и стоматологический статус работников промышленности. Вестник стоматологии, №3, 2008.

The Influence of Some Environmental Factors on Individuals Prone To Dental Pathology SUMMARY

One of the most actual problems nowadays, of the scope of growing threat, is the dependence the human health, including dental disease, on the degree of pollution of the environment, the value of work and livine conditions.

Human activity in difficult operating conditions leads to the development of occupational diseases.